

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ระบุว่าการศึกษาเป็นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขการพัฒนาประเทศเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่สภาพหนึ่งโดยมีจุดหมายเพื่อให้สมาชิกในสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขมีความ สะดวกสบายมีชีวิตยาวนานตลอดจนประสบผลสำเร็จในการทำงานมีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคม และเครื่องมือที่สำคัญที่นำมาใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกในสังคมบรรลุเป้าหมายดังกล่าวก็คือ การศึกษานั้นเอง โดยช่วงของการเปลี่ยนแปลงสังคมและการเร่งรัดพัฒนาประเทศรัฐจำเป็นต้อง จัดระบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับแผนงานและเป้าหมายของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา บรรลุผลตามที่ปรารถนา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 1-2)

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เมื่อได้รับการพัฒนาถึงขั้นหนึ่งจะ กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะและกำลังแรงงานที่มีคุณค่าและมีฝีมือโดยโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ ผู้ปกครองให้ความหวังไว้ว่าจะช่วยพัฒนาบุตรหลานของตนเองให้มีความรู้และอยู่ในสังคม ได้อย่าง มีความสุขและ โรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากผู้ปกครองในชุมชนที่จะนำบุตรหลานมาเข้าเรียนต้อง มีสิ่ง que แสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (สุดาวรรณ เครือพานิช. 2551 : 57)

การประเมินคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถวัดได้จากผลผลิตทาง การศึกษา ซึ่งอาจบ่งชี้ได้หลายรูปแบบ เช่น คะแนนการทดสอบตามมาตรฐานระดับชาติ(National Test) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครอง หรือการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นแล้วอัตราการออกกลางคัน (Drop out Rate) ก็เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพทาง การศึกษาประเด็นหนึ่ง (Mauriel. 1989 : 31) ที่ไม่อาจมองข้ามความสำคัญไปได้ เพราะนักเรียนที่ ออกกลางคันต้องประสบกับปัญหาในการรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ก่อให้เกิดผลเสียต่อ สังคมและประเทศชาติด้วย อันเป็นความสูญเปล่าทางการลงทุนทางสังคมการพัฒนาสังคมและ ประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1)

ปัญหาการออกกลางคัน ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตในระยะยาว เพราะเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนเอง และส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ เพราะจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกหลายประการ ดังเช่น นักเรียนขาดความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีงานทำ หรือทำงานที่มีผลตอบแทนต่ำ เมื่อมองในภาพรวมจะทำให้มีสัดส่วนประชากรที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือที่มีรายได้ต่ำอยู่ในสัดส่วนที่มาก ก็จะทำให้รายได้ต่อหัวของประชากรลดลง และส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศโดยตรง อีกทั้งนักเรียนที่ออกกลางคันยังขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกกลางคันในช่วงที่เป็นวัยรุ่น มักมีสาเหตุจากการมีความประพฤติไม่ค่อยดี เช่นการเสพยาเสพติด การเสพลีลามก การมีเพศสัมพันธ์จนตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การเล่นการพนัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยในระยะยาว ดังนั้น หากมีอัตราการออกกลางคันสูง จำนวนประชากรที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ นักเรียนเหล่านี้ยังมีโอกาสที่จะเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาของสังคม เพราะผู้ที่ออกกลางคันอาจจะถูกชักนำให้ไปรวมก่อเหตุอันเป็นปัญหาต่อสังคม เช่น การลักเล็กขโมยน้อย การวิ่งราว การปล้นฆ่า ข่มขืน ดังนั้น การออกกลางคันของนักเรียนก่อนวัยอันควรอาจส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมด้วยการก่อปัญหาทางอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1)

เมื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนออกกลางคันของนักเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2552 มีนักเรียนออกกลางคันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรวม 49,562 คน คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของนักเรียนทั้งหมด 7,892,915 คน เป็นนักเรียนชาย 30,357 คน เป็นหญิง 19,205 คน โดยแยกออกตามสาเหตุได้ตามลำดับ ดังนี้ กรณีอื่น ๆ 19,205 คน อพยพตามผู้ปกครอง 8,919 คน มีปัญหาครอบครัว 6,336 คน มีปัญหาในการปรับตัว 5,060 คน ฐานะยากจน 3,321 คน สมรส 3,259 คน หาเลี้ยงครอบครัว 2,803 คน เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ 549 คน และต้องคดีหรือถูกจับ 110 คน (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 25-26)

เมื่อพิจารณาเป็นระดับช่วงชั้นพบว่า มีนักเรียนออกกลางคันเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันในแต่ละระดับชั้นจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ระดับช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 10,439 คน คิดเป็นร้อยละ 1.31 ระดับช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาตอนปลาย) 1,910 คน คิดเป็นร้อยละ 1.05 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) 4,573 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) 3,899 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66 และระดับอนุบาล 1,753 คน คิดเป็นร้อยละ 0.17 (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 25-26)

ปัญหาการออกกลางคันที่ปรากฏเป็นปัญหาสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้เป็นจุดเน้นสำคัญในกลยุทธ์ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยในปีงบประมาณ 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งจะต้องเพิ่มอัตราการเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ และอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลดอัตราการตกหล่นและการออกกลางคันโดยจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันและเป้าหมายการดำเนินงานอย่างเป็นทางการพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการศึกษาทางเลือกให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ได้ เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเป้าหมายให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเร่งนำเด็กที่ตกหล่นและออกกลางคันกลับเข้าสู่ระบบ โรงเรียนให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดในปีปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : ก) จึงนับว่าเป็นภาระอันหนักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งที่จะดำเนินการให้สำเร็จได้ถ้าไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 35-42)

สำหรับสถานการณ์การออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นั้น ข้อมูลจากปีการศึกษา 2551 – 2553 พบว่ามีจำนวน 1,028 350 28 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 2.16 0.75 และ 0.06 ตามลำดับ แม้ว่าเมื่อดูจากสถิติร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันจะมีแนวโน้มค่อนข้างลดลง แต่จากพันธกิจ และเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มุ่งจะพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้รับ โอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพทั่วถึงนั้นถือว่ายังประสบปัญหาอยู่ กล่าวคือมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกกลางคัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้การจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมประชากรวัยเรียนทุกคนดังที่พันธกิจ และเป้าประสงค์กำหนด ดังนั้นปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงควรได้รับการแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองในภาพรวมระดับประเทศจะเห็นว่าข้อมูลปีการศึกษา 2553 ยังมีนักเรียนออกกลางคันทั่วประเทศจำนวนมากถึง 39,484 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 25-26)

นอกจากนี้สถานการณ์การออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนบ้านเหล่าตามา ซึ่งเป็น โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ที่ข้าพเจ้าเป็นครูผู้สอนอยู่นั้น ปีการศึกษา 2551-2553 มีนักเรียนออกกลางคัน

จำนวนถึง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด (โรงเรียนบ้านเหล่าตามา. 2553 : 8)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนที่ยังคงอยู่ในอัตราสูงนี้เป็นปัญหาที่เกิดทั้งจากตัวนักเรียน ครอบครัว โรงเรียน และครู รวมไปถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาการออกกลางคันของนักเรียนตามระดับช่วงชั้นจะพบว่านักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 คือนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการออกกลางคันสูงที่สุดถึง 20,155 คน คิดเป็นร้อยละ 51.05 ของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมด ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และต้องการที่จะศึกษาสภาพการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาการออกกลางคัน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคันในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยเป็นการศึกษาตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู และนักเรียน

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1-3) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2554 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียน ด้านที่เกี่ยวกับครอบครัว ด้านที่เกี่ยวกับสังคม ด้านที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ด้านที่เกี่ยวกับครู และด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในระยะเวลาที่หนึ่ง ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และผู้แทนครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ทั้งหมด 38 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 119 คน จำแนกได้ ดังนี้

- 2.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 38 คน
- 2.2 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 43 คน
- 2.3 ตัวแทนครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 38 คน

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในระยะเวลาที่สอง ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำแนกได้ ดังนี้

- 3.1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 1 คน
- 3.2 ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 1 คน
- 3.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 2 คน
- 3.2 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 4 คน
- 3.3 ตัวแทนครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 2 คน

4. กลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษารายกรณี

กลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษารายกรณี ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา ที่ออกกลางคันในปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2555 – มกราคม 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่รัฐได้จัดให้กับนักเรียน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจสู่การศึกษาให้เด็กทุกคนมีสิทธิในการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จากการศึกษาสภาพทั่วไปทั้งภายใน และภายนอกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตารางการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ข้อสรุปสาเหตุหลักที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียน 6 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียน ด้านที่เกี่ยวกับครอบครัว ด้านที่เกี่ยวกับสังคม ด้านที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน และด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน จึงสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพปัญหาการออกกลางคัน หมายถึง การที่โรงเรียนไม่สามารถส่งต่อผู้เรียนที่เรียนจบครบตามหลักสูตรสู่การศึกษาขั้นสูงต่อไปได้ เนื่องจากผู้เรียนขาดการติดต่อกับแผนกทะเบียน และถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะเรียนจบตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้โดยไม่ใช่สาเหตุเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษาซึ่งเป็นข้อขัดข้องและอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการแก้ปัญหา หมายถึง ข้อคิดเห็น วิธีการ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ทั้งจากการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

นักเรียนออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนออกจากสถานศึกษาโดยขาดการติดต่อกับแผนกทะเบียน และถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะเรียนจบตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้โดยไม่ใช่สาเหตุเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากการคัดเลือกสรรหาของ โรงเรียนให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือรักษาการแทนผู้อำนวยการ โรงเรียนตามตำแหน่งตลอดจนรองผู้อำนวยการโรงเรียนด้วย

ผู้แทนครู หมายถึง ครูผู้ที่ได้รับมอบหมาย และแต่งตั้งจากผู้บริหาร โรงเรียนให้เป็นตัวแทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ปีการศึกษา 2554

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนบ้านเหล่าตามาที่ ออกกลางคันในปีการศึกษา 2554

สาเหตุ หมายถึง ที่มาที่มีอิทธิพล หรือสิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจจะศึกษาต่อ หรือเลิกศึกษาต่อของนักเรียน

1. ด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียน หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัวของนักเรียนเป็นสำคัญ อันเป็นผลมาจากปัญหาด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา สภาพแวดล้อมทั่วไป พฤติกรรมเบี่ยงเบน การคบเพื่อน การย้ายสถานศึกษา การถูกทำโทษ การติตสารเสพติด สภาพครอบครัวที่ส่งผลต่อตัวนักเรียน และพื้นฐานความรู้เดิมที่มีน้อย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ส่งผลให้ขาดเรียนบ่อย และผลสุดท้ายต้องออกจากสถานศึกษา ก่อนที่จะเรียนจบครบตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ด้านที่เกี่ยวกับครอบครัว หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัวที่ส่งผลต่อผู้เรียนซึ่งมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน เช่น พ่อแม่มีฐานะยากจน ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก หรือร่ำรวยมากเกินไป พฤติกรรมเบี่ยงเบน การคบเพื่อน การย้ายสถานศึกษา การถูกทำโทษ การติตสารเสพติด สภาพครอบครัวที่ส่งผลต่อตัวนักเรียน และพื้นฐานความรู้เดิมที่มีน้อย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ส่งผลให้ขาดเรียนบ่อย และผลสุดท้ายต้องออกจากสถานศึกษา ก่อนที่จะเรียนจบครบตามที่หลักสูตรกำหนด

3. ด้านที่เกี่ยวกับสังคม หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากสภาพสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน คือ สังคมภายใน โรงเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบุคลากรภายใน โรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู และเพื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับตัว และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของนักเรียนได้ สังคมภายนอกโรงเรียน ได้แก่ สถานที่ตั้งของ โรงเรียน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อสุขภาพร่างกาย สติปัญญาและความเท่า

เทียมของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจส่งผลให้การเรียนไม่สัมฤทธิ์ผลจนนำไปสู่การออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะเรียนจบครบตามที่หลักสูตรกำหนด

4. ด้านที่เกี่ยวกับสถานศึกษา หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากองค์ประกอบด้านสถานที่ที่นักเรียนศึกษาอยู่ประกอบด้วย อาคารสถานที่ หลักสูตร ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โรงอาหาร ห้องสมุด ทุนการศึกษา การสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถของนักเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสนับสนุนให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มิฉะนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุของการออกกลางคันได้

5. ด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนที่ไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูที่อาจจะมีปัญหาบางประการที่อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การจัดการสอนของครูไม่ดี เข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา ไม่มีความรู้และประสบการณ์ วิธีการสอนไม่น่าสนใจ จึงทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งอาจจะทำให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนได้

6. ด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ทั้งหลายให้กับผู้เรียน ตลอดจนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การฝึกปฏิบัติ การทดลอง ตลอดจนบุคลิกภาพและวิธีการสอนของครูการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้โดยง่าย รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างมีเหตุผล จึงจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ไม่เช่นนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุนำไปสู่การออกกลางคันได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำสารสนเทศเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

2. เพื่อนำข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย